

Opiskelijavaihdosta kansainvälistyville työurille – yhdenvertaisten mahdollisuuksien opintopolku?

Leena Penttinen, Toni Kosonen & Mira Tuononen

Ohjauksen koulutus, Itä-Suomen yliopisto
toni.kosonen@uef.fi

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Lähtökohtana kysymys kansainvälistymismahdollisuuksien tasa-arvosta

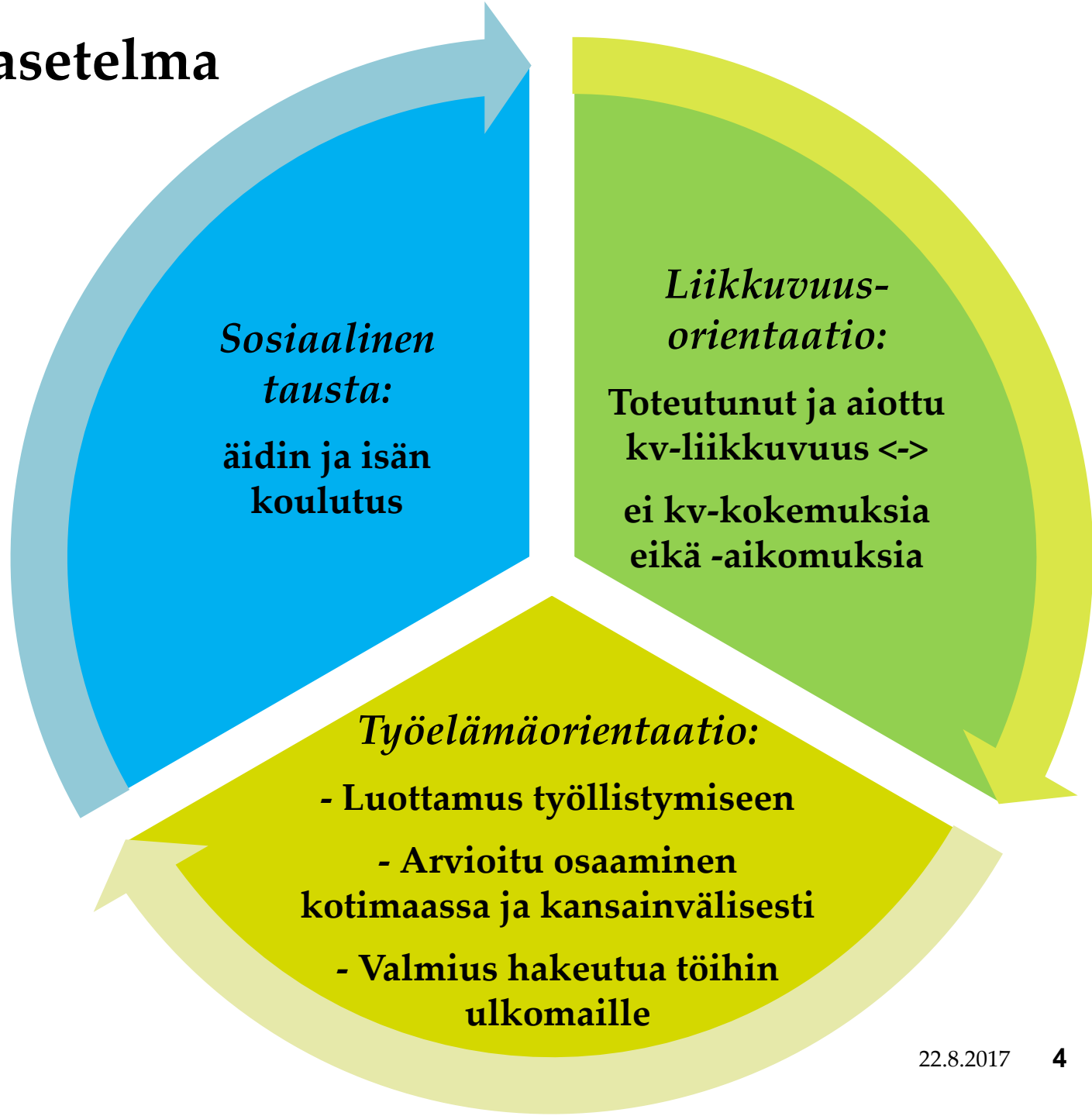
- Kansainvälistymisen tasa-arvo
  - Pysyvät sosiaaliset erot yleiseurooppalainen ilmiö (Ballatore & Federe 2013; Lörz ym. 2016)
  - Havaintoja myös osallistujapohjan laajenemisesta ja erojen kaventumista (Souto-Otero 2008)
- Kansainvälistymisen hyötyjen tasa-arvoinen jakautuminen
  - Valikoitumisen kautta hyödyt valuvat paremmista asemista lähtöisin oleville
  - Koettuja ja todellisia hyötyjä koskevat tulokset ovat ristiriitaisia
  - Kansainvälistyminen hyödyttää kuitenkin kaikkia, voi hyödyttää heikommista asemista tulevia jopa suhteellisesti enemmän (Di Pietro 2015; Waibe ym. 2016)

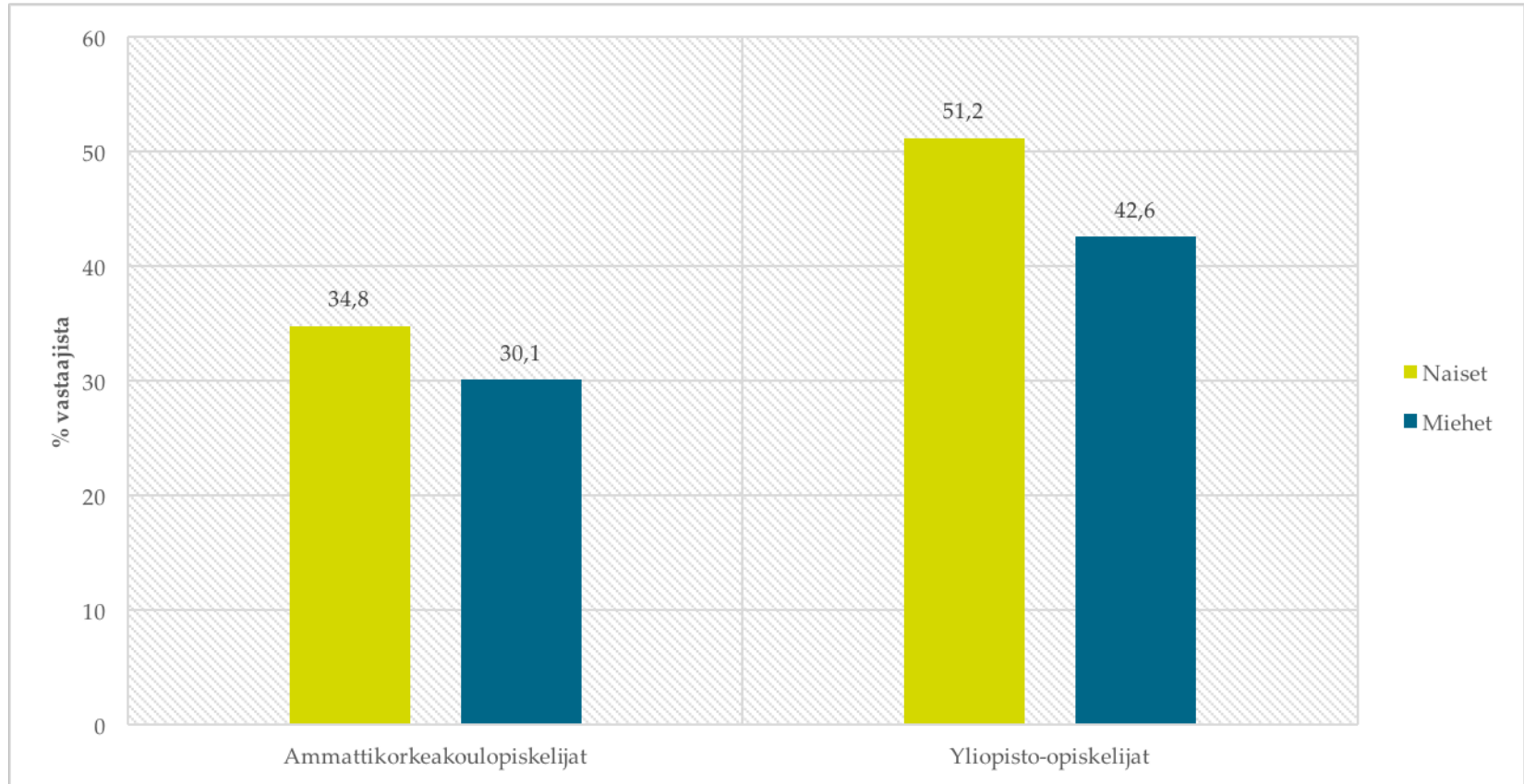
Tutkimuskysymykset ja aineistot

- 1) Ketkä ovat liikkuvuusorientoituneita? (Eurostudent VI –kysely, n=4809, Suomessa syntyneet yo- ja amk-opiskelijat)
- 2) Miten liikkuvuusorientaatio ja sosiaalinen tausta ovat yhteydessä (Eurostudent VI -kysely)
  - luottamukseen työllistymiseen valmistumisen jälkeen,
  - koettuun koulutuksen antamaan osaamiseen kotimaan työmarkkinoilla,
  - koettuun koulutuksen antamaan osaamiseen kansainvälisillä työmarkkinoilla sekä
  - valmiuteen hakeutua töihin ulkomaille valmistumisen jälkeen?
- 3) Miten opiskelijat kuvaavat kansainvälisen liikkuvuuden merkityksiä yksilöllisen opintopolun ja työelämänäkymien suhteen? (Haastatteluaineisto, n=16, yo-opiskelijat)

Tutkimusasetelma

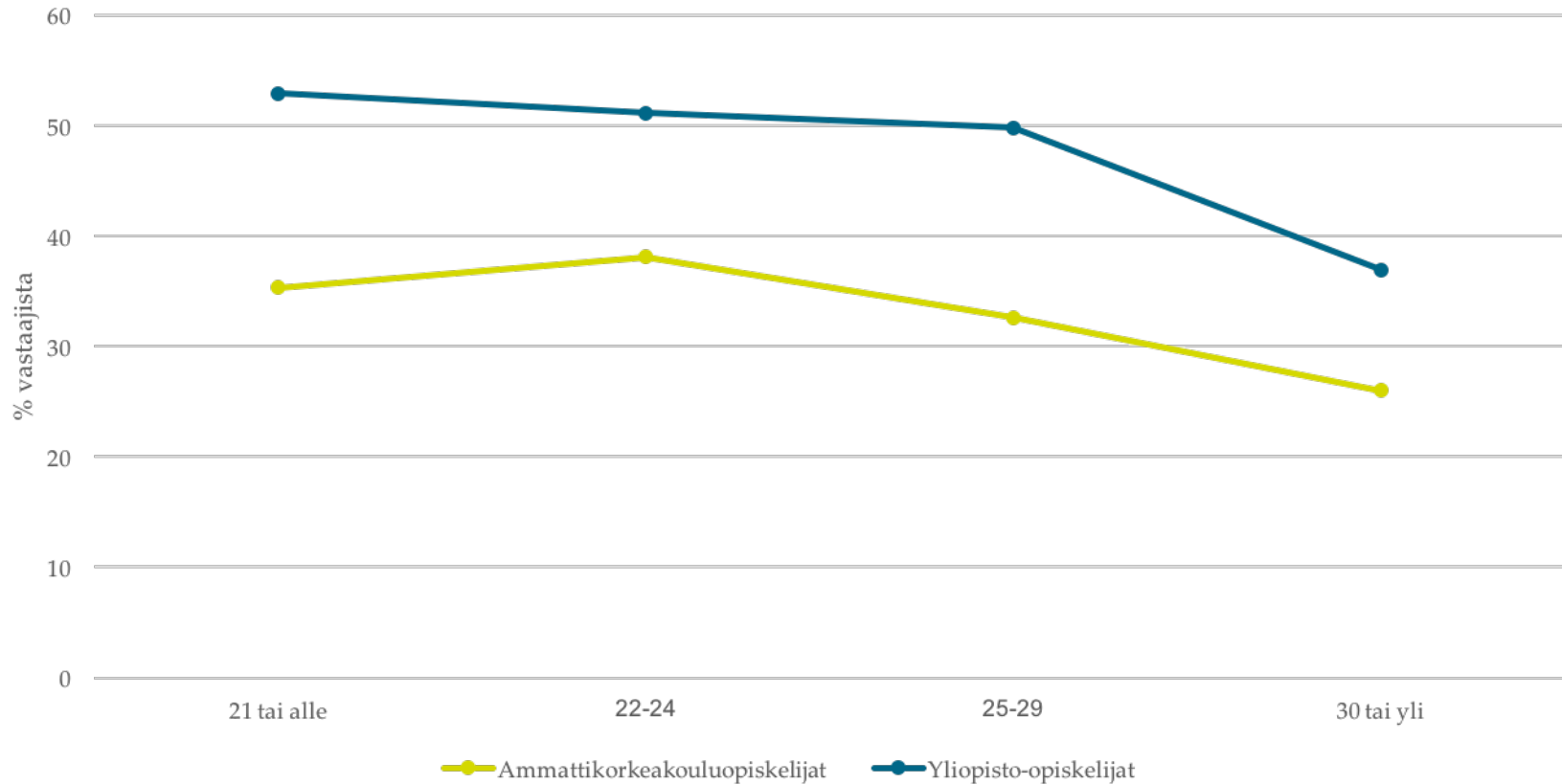

Ketkä ovat liikkuvuusorientoituneita?

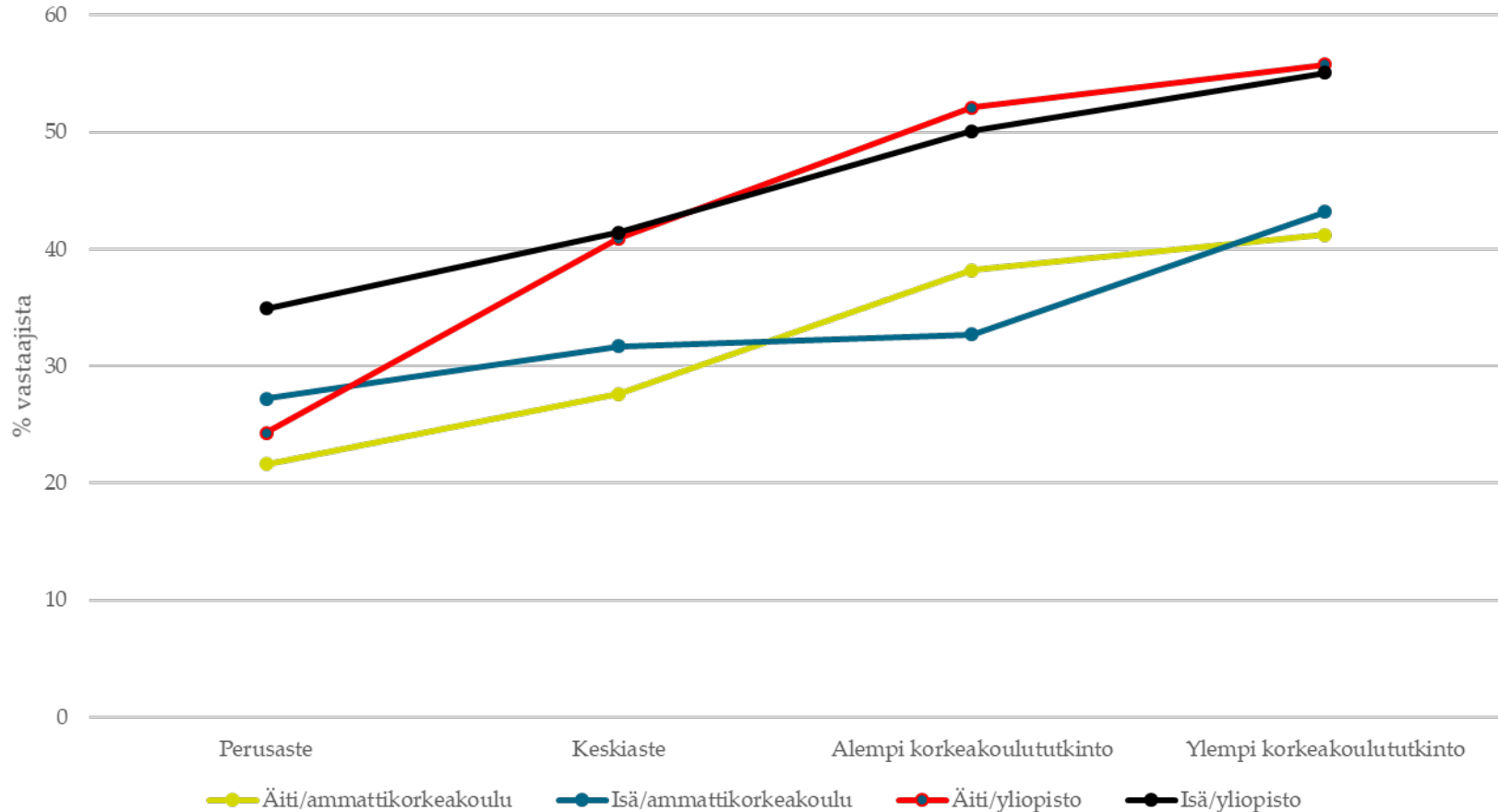
Liikkuvuusorientoituneiden naisten ja miesten suhteelliset osuudet korkeakouluopiskelijoista (sukupuoli/amk: $F=5.792$, $df=1$, $p=.016$; sukupuoli/yo: $F=17.961$, $df=1$, $p<.001$)

Ketkä ovat liikkuvuusorientoituneita?

Eri ikäryhmien liikkuvuusorientaatio korkeakouluissa (amk: $F=25.516$, $df=3$, $p<.001$; yo: $F=39.478$, $df=3$, $p<.001$)

Liikkuvuusorientaatio ja sosiaalinen tausta

Liikkumisorientoituneet suhteessa vanhempien koulutukseen (äiti/amk: $F=46.584$, $df=3$, $p<.001$; isä/amk: $F=20.324$, $df=3$, $p<.001$; äiti/yo: $F=89.163$, $df=3$, $p<.001$; isä/yo: $F=51.243$, $df=3$, $p<.001$)

Opintoalat liikkuvuusorientaation taustatekijöinä

- Liikkuvuusorientoituneimpia yliopistossa: kauppatieteellisen (67,8%), taideteollisen (67,6%), humanistisen (57,0%) ja oikeustieteellisen (55,8%) alan opiskelijat
- Ammattikorkeakoulussa: matkailu-, ravitsemis- ja talousalan (50,0%), humanistisen ja kasvatustieteiden alan (48,6%) ja kulttuurialan opiskelijat (48,1%)
- Alojen vertailun perusteella liikkuvuus ei kasaudu ns. *statusaloille*
  - Esim. lääketieteellisellä alalla 33,3 % liikkuvuusorientoituneita
- Erojen liittyminen alakohtaisiin liikkuvuuteen kannustamisen kulttuureihin eri koulutusaloilla?

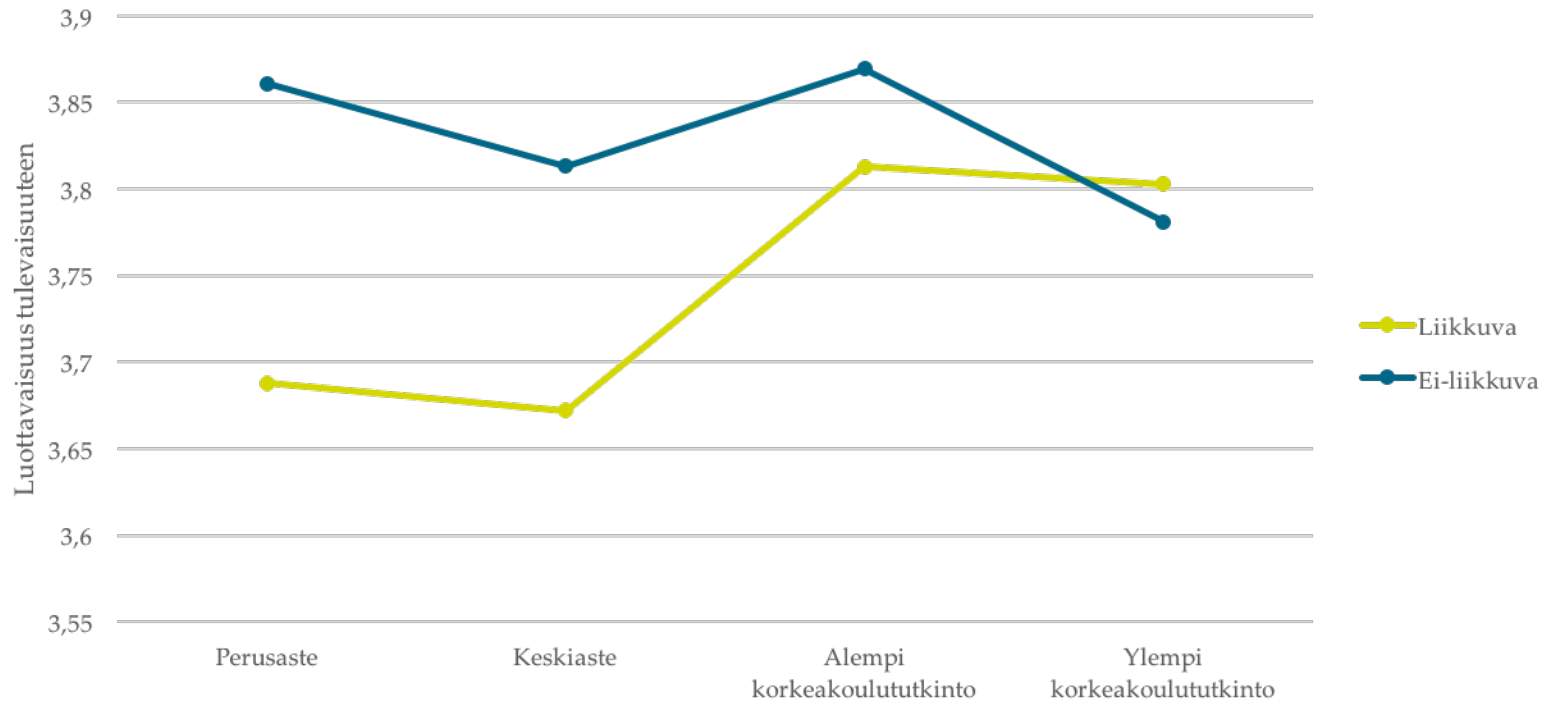

Kansainvälinen liikkuvuus sosiaalisten erojen vahvistajana / lieventäjänä?

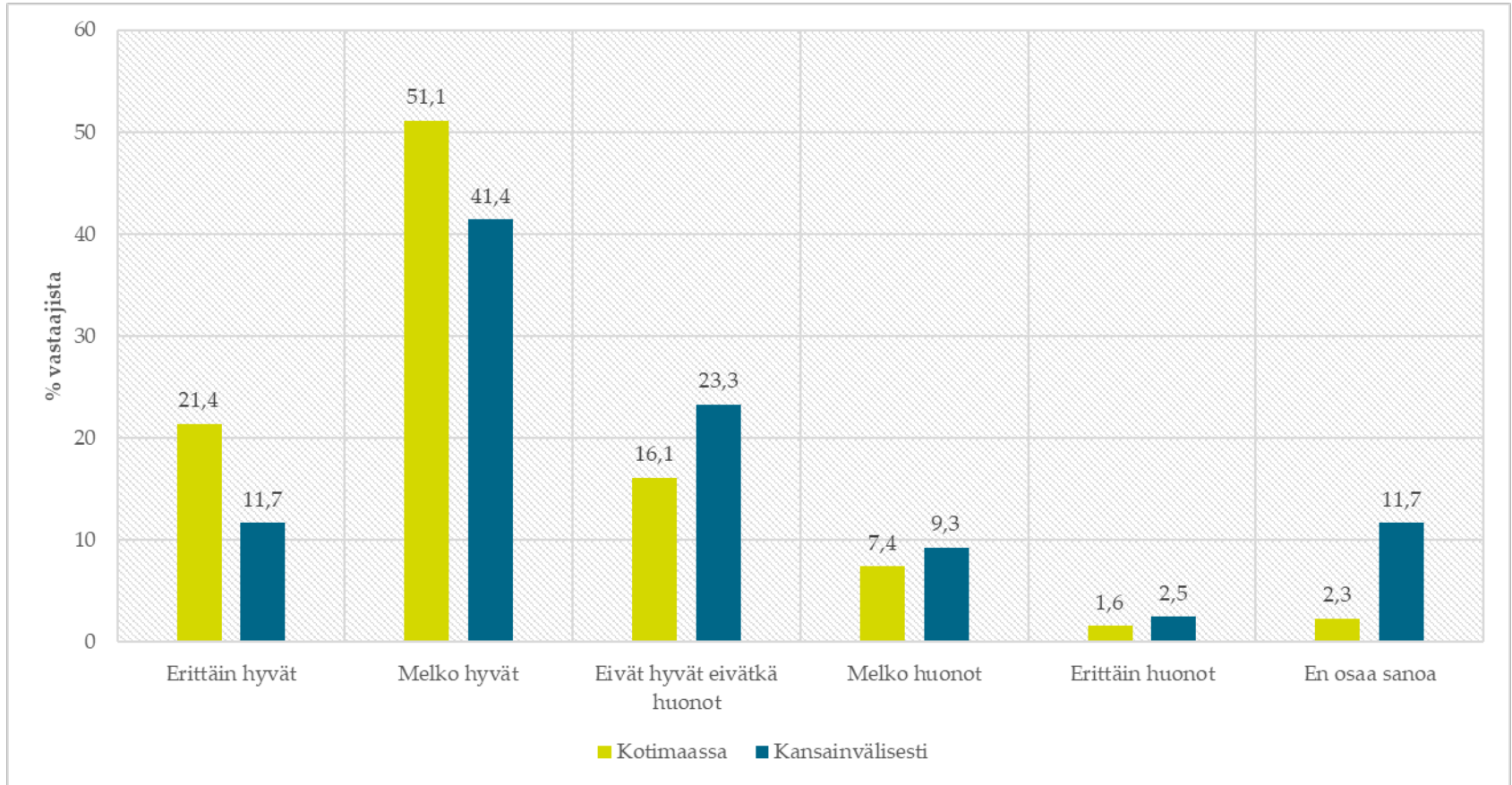
- *Työelämäorientaation* yhteys sosiaaliseen taustaan ja liikkuvuusorientaatioon
- Liikkuvuuden tarkastelu välittävänä tekijänä

Luottamus työllistymiseen

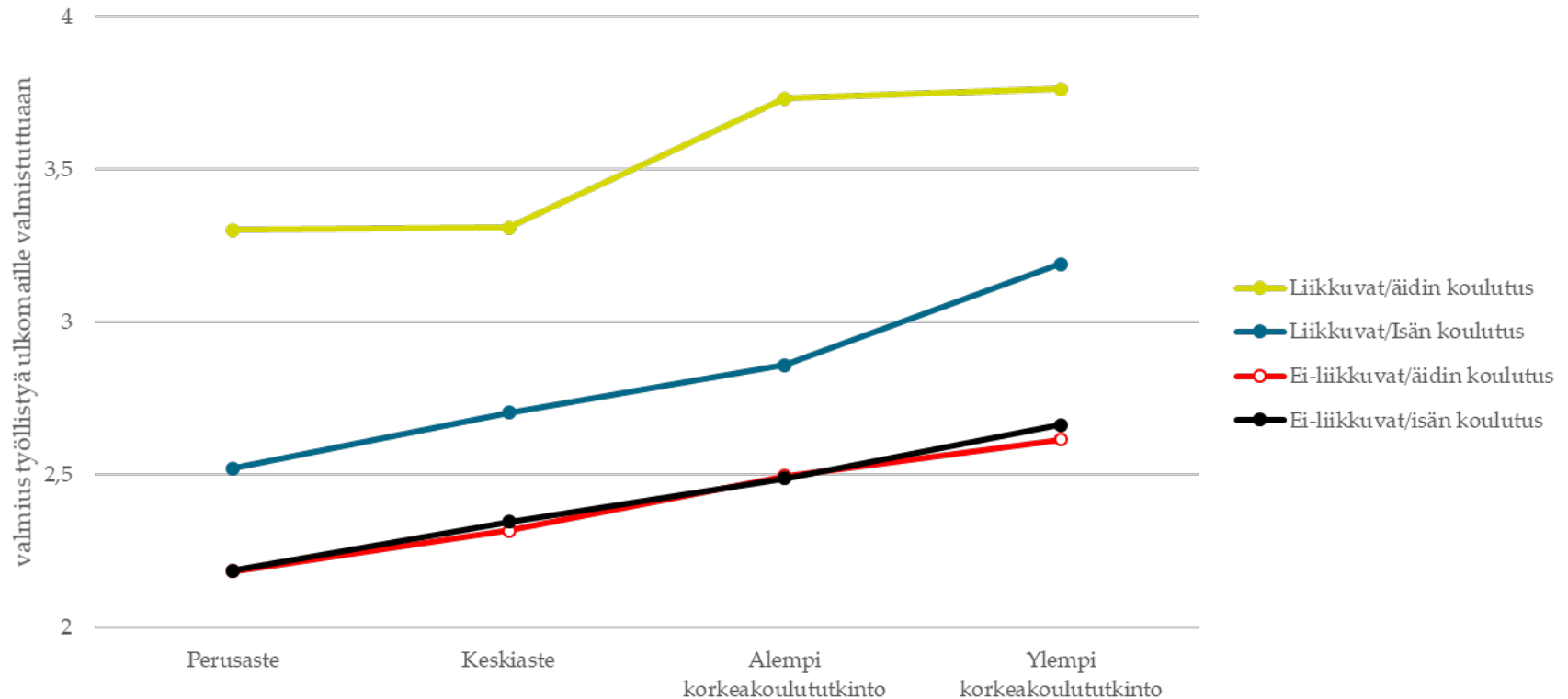

Luottamus työllistymiseen suhteessa liikkuvuusorientaatioon ja isän koulutukseen ($F=3.466$, $df=3$, $p=.016$)

Arviot koulutuksen antamasta osaamisesta kotimaisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla

Suuntautuminen kansainvälisille työmarkkinoille

Liikkumisorientoituneiden ja ei-liikkuvien valmiudet työllistyä ulkomaille suhteessa äidin koulutukseen ($F=4.280$, $df=3$, $p=.005$) sekä isän koulutukseen ($F=10.879$, $df=3$, $p<.001$)

Liikkuvuuden merkitykset yksilöllisillä opintopoluilla

Yksilölliset merkitykset

Liikkuvuusorientaation muodostuminen

Korkeakoulun ja koulutusohjelman rakenteet ja toimintakulttuuri

Henkilökohtainen elämäntilanne ja asennetekijät

Kansainvälinen osaaminen

Henkilökohtainen muutos, kehitys ja kasvu

Työelämävalmiudet, mm. kielitaito ja sosiaaliset taidot

Työelämänäkymät

Urasuunnitelmien avartuminen vs. vahvistuminen

Välineellinen merkitys mm. työnantajien arvostus

Verkostojen rakentuminen

Johtopäätöksiä

- Vaihto-opiskeluun ja muille kansainvälistymisjaksoille osallistuminen ja niistä hyötyminen on edelleen sosiaalisesti valikoitunutta
- Kuitenkin myös matalamman koulutustaustan perheistä tulevat liikkuvuusorientoituneet opiskelijat hyötyvät kansainvälistymisestä ja vaihtokokemuksista
- **Kaikkien opiskelijaryhmien liikkuvuuden edistämisen tukeminen on näin merkityksellistä tasa-arvon tukemisen näkökulmasta**

Johtopäätöksiä

- Työelämänäkymien suhteen tulokset ovat ristiriitaisia
  - Yhtäältä ei-liikkuvat näyttävät luottavaisemmilta työllistymisen ja koulutuksen tuottaman osaamisen suhteen
  - Toisaalta liikkuvuusorientoituneet ilmentävät kansainvälistä työelämäorientaatiota uskoessaan koulutuksen antavan kansainvälistä osaamista ja arvioidessaan olevansa valmiita lähtemään kansainväliseen työnhakuun
- Laadullinen aineisto tuo esiin liikkuvuuteen liittyvien tekijöiden moninaisuuden ja monimuotoiset kytkökset rakenteiden ja yksilöllisten elämäntilanteiden välillä
- **Kansainvälistymisen kokemukset näyttäytyvät kaikkiaan tärkeänä oman elämän, uran ja tulevaisuuden pohdinnan paikkana yksilön elämänkulussa**

Loppupohdintoja

- Kansainvälisen liikkuvuuden jäsentäminen pedagogisena prosessina
  - Kansainvälisen kokemuksen hyödyntäminen paranee, kun siihen liitetään pedagogisia tavoitteita (Vande Berg; Rahikainen & Hakkarainen 2013)
- Muodollinen tasa-arvo ei ole riittävä tavoite kansainvälistymisen edistämässä – tarvitaan erityisiä toimia ja tukea kansainvälistymisessä aliedustetuille ryhmille (Saari-Torp & Wiers-Jensen 2010)
- **Kaikkia kannattaa tukea kansainvälistymään!**

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

www.uef.fi